

nieuwe uitgaven

Nightjars

Bij uitgevers van soort- en/of vogelfamiliemonografieën ontbreekt het blijkbaar aan onderlinge coördinatie. Want in dezelfde maand dat Pica Press met haar 'Nightjars' voor het voetlicht trad, onthulde de eerbiedwaardige Oxford University Press dat men in het kader van haar serie 'Birds Families of the World' ook met een 'The Nightjars' komt, te schrijven door D. Holyoak en met platen van Martin Woodcock. Degeen die preferent een keus te maken welke 'Nightjars' hem het beste past, zal dus geduld moeten hebben. De liederen die niet kunnen wachten met een boek over de geheimzinnige en moeilijk waar te nemen schepsels van de nacht, krijgen met de Pica Press-versie een boek waarvan de formule inmiddels overbekend is. Dat geldt niet voor de Caprimulgiformes (geitenmelkers) zelf. Van drie soorten kwam tot dusver maar één exemplaar ter beschikking van de wetenschap, waar tegenover staat dat sinds 1990 drie nieuwe soorten werden beschreven. Om volledig te zijn kwam tegelijkertijd een CD uit, die van 108 soorten het geluid ten gehore brengt, 90% van alle nachtzwaluwen en verwanten.

'Nightjars' voert dertien soorten uilnachtzwaluwen ten tonele, zeven reuzennachtzwaluwen, acht dwergnachtzwaluwen, 92 nachtzwaluwen en dan de fameuze Vetvogel. Een van de grootste is de Grote Nachtzwaluw van Zuid-Oost-Azië, een soort die zich 'kiekendiefachtig' presenteert. Van veel soorten is nog maar bitter weinig bekend. Het verbaast niet dat de beschrijvingen van 'onze' Nachtzwaluw en de Amerikaanse Nachtzwaluw het langst zijn. Deze laatste pleegt in grote troepen te trekken. Dat ademstokkende schouwspel viel recensent ten deel in augustus 1992 in New Brunswick, Canada.

Tegen de avond passeerden toen in een half uur circa 1400 exemplaren.

Auteur Nigel Cleere bestudeerde ruim 25 jaar nachtzwaluwen. Dave Nurney leverde pentekeningen voor 'Birds of the Western Palearctic' en verzorgde ook de illustraties voor de eerdere Pica Press-uitgave 'Woodpeckers'. Nog onbekend

is wat voor 'Nightjars' Oxford University Press zal presenteren, maar die van Pica Press mag er in ieder geval zijn.

GLO.

Nigel Cleere & Dave Nurney: Nightjars. A Guide to Nightjars and Related Nightbirds. 36 kleurenplaten, kaarten en lijntekeningen (1998). Uitg. Pica Press, The Banks, Mountfield, Nr. Robertsbridge, East Sussex TN32 5JY, England. In Nederland en België als Dutch Birding Vogelgids 10 door Ger Meesters Boekproducties, Vrijheidsweg 86, 2033 CE Haarlem. ISBN 1-873403-48-8. Prijs £ 30,00, f 109,50.

Parrots. A Guide to the Parrots of the World

Parrots beschrijft alle soorten papegaaien (in totaal 352) en hun ondersoorten van deze familie tot in de kleinste details. Met behulp van dit boek kan men de papegaaien op naam brengen. Dit in tegenstelling tot het ook pasgeleden verschenen 'Papageien' van Franz Robiller (verschenen bij Ulmer, Stuttgart) dat op het eerste gezicht qua formaat en dikte er erg op lijkt maar uit drie delen bestaat.

Het uitgangspunt en de bedoeling van beide werken zijn echter totaal verschillend. Het werk van Robiller is een handboek dat informatie verschaft over het houden en het kweken van vogels uit het Vogelpark Walsrode, terwijl Parrots een echte determinatiegids is.

De familie der papegaaien is een van de grootste vogelfamilies, maar helaas wordt 20% van de soorten ernstig in het voortbestaan bedreigd. De tekst gaat in op determinatie (ook geluid), verspreiding (met verspreidingskaartjes) en status, ecologie en afmeting en geeft nauwkeurig beschrijving van adulte en juveniele vogels van alle bekende ondersoorten. Een uitgebreide literatuurlijst is toegevoegd. Bovendien worden in Parrots alle soorten voorbeeldig in kleur met zorg getekend, afgebeeld. Het boek kan worden gezien als opvolger van Parrots of the World van J.M. Forshaw (1989).

Om een indruk te geven van de besproken families kunnen onder meer worden genoemd lori's, kakatoe's, vijgepapegaaien, specht-papegaaien, tijgerparkieten, vlagstaartpapegaaien, koningsparkieten, rosella's, agapornissen, vleermuis-parkieten, Halsbandparkieten en verwante soorten, ara's, aratinga's, pyrrhina, muspapegaaien, margrietjes, amazonepapegaaien en dergelijke. Parrots is bedoeld voor veld-determinatie en als naslagwerk voor iedereen die is geïnteresseerd in papegaaien, agapornissen en parkieten.

Enkele lijsten geven aan welke soorten onder meer worden bedreigd, zo goed als of geheel zijn uitgestorven of in het wild inmiddels niet meer voorkomen.

Juniper, Tony & Mike Parr: Parrots. A Guide to the Parrots of the World. 584 Bladzijden, 88 kleurenplaten met afbeeldingen van 352 soorten en ondersoorten van Kim Franklin, Robin Restall, Dan Powell, David Johnston & Carl D'Silva (1998). Dutch Birding Vogelgids nummer 9. Uitg. Pica Press, Sussex, voor Nederland en België GMB Uitgeverij (Ger Meesters Boekproducties), Vrijheidsweg 86, 2033 CE Haarlem, (023) 533 97 57. ISBN 90-74345-16-6. Prijs f 125,-.

Fred Ruhe wil hier nog het volgende aan toevoegen:

Een schitterend boek. Prachtige platen, uitstekende tekst. Een aanrader voor iedere papegaaien- en vogelliefhebber. Er zijn echter een paar minpunten. De schrijvers gaan nauwelijks in op de fossiele geschiedenis van de orde, eerste alinea van acht regels op pagina 15, die niet erg volledig of nauwkeurig is. Geen enkele aandacht voor het werk van Cécile Mourer-Chauviré uit 1992 (Cécile Mourer-Chauviré, 1992: Une Nouvelle Famille de Perroquets (Aves, Psittaciformes) dans L'Éocene Supérieur des Phosphorites du Quercy, France, Geobios Mémoire Spécial 14: 169-177) waarin een nieuwe familie, de Quercypsittacidae, wordt beschreven, en waarin het genus *Palaeopsittacus* naar deze nieuwe familie wordt verplaatst. In dit gedeelte van het boek had ik ook wat meer aandacht voor de Laat Tertiaire vormen verwacht. Mogelijk is dit gedeelte van het boek net iets te vroeg geschreven, want een spectaculair Vroeg Tertiair fossiel uit Duitsland, een compleet skelet van een papegaaiachtige, mogelijk een Quercypsittacidae, met als opvallendste kenmerk een vinkachtige, dus geen papegaaiachtige, snavel, wordt in het geheel niet genoemd. Misschien kan juist dit fraaie fossiel, dat in de loop van dit jaar zal worden beschreven in Senckenbergiana lethaea en waarvan een voorproefje, een foto gepubliceerd is in Natur und Museum (128 (1): 26-28), licht werpen op de evolutionaire relaties van de papegaaien. In het gedeelte Conservation Status, Extinct Species verwacht je ook een wat uitgebreidere behandeling van de feiten. Hier geen enkele aandacht voor het baanbrekende werk van David W. Steadman aan de avifauna's van de eilanden in Oceanië: David W. Steadman, 1995: Prehistoric Extinctions of Pacific Island Birds: Biodiversity Meets Zooarchaeology, Science 267: 1123-1131, waarin hij het vermoeden uitspreekt dat er op die eilanden zo'n tweeduizend uitgestorven species voorkwamen (volgens hem zouden op ieder eiland alleen al ongeveer vier endemische rallenspecies zijn geweest), waaronder een aantal papegaaien, twee lories zijn ondertussen al beschreven: David W. Steadman & Marie C. Zarriello, 1987: Two New Species of Parrots (Aves: Psittacidae) From Archeological Sites in the Marquesas Islands, Proceedings of the Biological Society of Washington 100: 518-528. Een voorspelling van het aantal uitgestorven papegaaien op deze eilanden doet hij niet, maar het kunnen er zeer vele zijn. Deze feiten zijn in tegenstelling tot het fraaie Duitse fossiel niet zo recent, dat ze in dit boek niet hadden kunnen worden meegenomen.

Deze kritiek geldt helaas niet alleen voor dit boek. De meeste schrijvers van vogelboeken komen, als het gaat om de fossiele geschiedenis van vogels, niet veel verder dan de opmerking dat hierover niet veel bekend is. Deze opmerking ontslaat ze vervolgens van veel werk. Dit is jammer, zeker omdat de afgelopen 25 jaar de paleornithologie een wetenschap is die sterk in beweging is, met heel veel belangrijke en spectaculaire ontdekkingen, die de afstammingsgeschiede-

nis van vogels verduidelijken! Er zijn meer vogelfossielen dan alleen *Archaeopteryx!* Voor de volledigheid volgt hieronder een lijstje met de fossiele *Psittaciformes*.

Familia *Quercypsittacidae* Mourer-Chauviré, 1992.

Genus *Palaeopsittacus* Harrison, 1982.

Palaeopsittacus georgei Harrison, 1982.
Voeg eoceen Engeland

Genus *Quercypsitta* Mourer-Chauviré, 1992.

Quercypsitta sudrei Mourer-Chauviré, 1992.
Laat eoceen Frankrijk

Quercypsitta ivani Mourer-Chauviré, 1992.
Laat eoceen Frankrijk

Familia *Loriidae* Salvadori, 1891.

Genus *Vini* Lesson, 1831.

Vini sinotoi Steadman & Zattiello, 1987.
Subrecent Polynesië

Vini vidivici Steadman & Zattiello, 1987.
Subrecent Polynesië

Familia *Cacatuidae* Bonaparte, 1857.

Genus *Cacatua* Vieillot, 1817.

Cacatua spec. indet. Boles, 1993.
Voeg tot midden mioceen van Australië

Familia *Psittacidae* (Illiger, 1811).

Subfamilia *Nestorinae* Bonaparte, 1850.

Nestor spec. indet. Dawson, 1952.
Subrecent Nieuw-Zeeland

Subfamilia *Psittacinae* Swainson, 1837.

Genus *Archaeopsittacus* Lambrecht, 1933.

Archeopsittacus verreauxi (Milne-Edwards, 1871).
Voeg mioceen van Frankrijk

Genus *Eclactus* Wagler, 1832.

Eclactus nov. spec. Steadman, 1995.
Subrecent Polynesië

Genus *Conuropsis* Salvadori

Conuropsis fratercula Wetmore, 1926.
Laat mioceen van Nebraska

Genus *Cyanoliseus* Bonaparte, 1854.

Cyanoliseus ensenadensis (Cattoi, 1957).
Voeg pleistoceen van Argentinië.

■ Fred Ruhe, Rode Kruislaan 1317 D, 1111 XC Diemen.

Steltlopers 1998

De Nederlandse Steltloper Werkgroep (NSWG) is een vrijwilligersorganisatie met de doelstelling 'het bestuderen en beschermen van in Nederland broedende, doortrekkende en overwinterende steltlopers'.

Recent is 'Steltlopers 1998' verschenen met de volgende inhoud (55 bladzijden):

- monitoring van steltlopers op binnenlandse pleisterplaatsen in 1995, door Gerrit Gerritsen,
- grote aantallen steltlopers in het binnenland in de herfst van 1996 door Jan van der Winden, Gerrit Gerritsen en Marc van Roomen,
- zichtbare vogeltrek over Nederland 1976-1993, een voorproefje van Kemphaan en Bosruiter door Fred Vogelzang,
- Kieviten, Goudplevieren en Wulpen in Groningen in het najaar van 1996 door Kees van Scharenburg en Jan van 't Hoff,
- Kemphanen op Friese slaapplaatsen in het voorjaar van 1997 door Eddy Wymenga,
- het project 'Bosruiter 2000' door Gerrit Gerritsen.

Door f 10,- over te maken op postgiro 1 663 602 ten name van de NSWG te Zwolle kan een exemplaar worden besteld. Vergeet niet daarbij uw adres te vermelden. Secretaris NSWG: Gerrit Gerritsen, Veerallee 33, 8019 AD Zwolle, (038) 422 81 22.

Broedvogelinventarisaties Oeverlanden 1998

In 1988, meer dan tien jaar geleden, zijn de Noordelijke Oeverlanden door Hans Fuchs en Harry den Hartog geïnventariseerd. Paul Marcus en Tello Neckheim hebben in 1998 het gebied opnieuw onderzocht. Ditmaal is ook het Jaagpadbos geïnventariseerd.

Er zijn 32 soorten als broedvogel aangetroffen. De Putter, Spotvogel en Groenling zijn er als broedvogel verdwenen. De Kleine Karekiet en Bosrietzanger zijn sterk in aantal afgenomen. Verheugend is de toename van Nachtegaal en Grasmus. De landelijke teruggang van Waterhoen en Meerkoet zijn ook hier merkbaar.

Het rapport is te bestellen bij Jan Kees van Dijk, Jacob Marisstraat 3 1-hoog, 1058 HW Amsterdam, (020) 617 19 15 en kost f 7,50.